

Skórka, Stanisław

II Międzynarodowa Konferencja "Media a Edukacja" : Poznań, 18-21 kwietnia 1998 : sprawozdanie

---

Rocznik Historii Prasy Polskiej 2/1(3), 194-200

1999

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Stanisław
SKÓRKA

II Międzynarodowa Konferencja „Media a Edukacja”

Poznań 18–21 kwietnia 1998
Sprawozdanie

(2nd International Conference
“Media and Education” [Poznań,
18–21 April, 1998] Report)

Po raz drugi w Poznaniu spotkali się reprezentanci różnych dziedzin wiedzy, zajmujący się szeroko pojętymi mediami w kształceniu, zarówno podstawowym, jak i wyższym. Konferencję tę zorganizował Uniwersytet im. A. Mickiewicza w Poznaniu, a ściślej Wydział Studiów Edukacyjnych i Zakład Technologii Kształcenia, oprócz tego Międzynarodowe Targi Poznańskie Sp. z o.o. i Katedra Pedagogiki Medialnej Bałtyckiej Wyższej Szkoły Humanistycznej w Koszalinie, całości przewodniczył prof. dr hab. Wacław Strykowski. Obrady obejmowały następujące zagadnienia:

1. Globalne i interdyscyplinarne problemy mediów.
2. Nowe koncepcje, idee i pomysły edukacyjnych zastosowań mediów.
3. Badania empiryczne nad mediami jako obszary zainteresowania pedagogiki, psychologii, socjologii i techniki.
4. Edukacja medialna jako dziedzina kształcenia ogólnego.

Podstawowe cele konferencji organizatorzy skupili wokół teoretycznych i praktycznych problemów związanych z udziałem mediów i technologii informacyjnych w życiu współczesnego człowieka i w edukacji, a także wokół wymiany doświadczeń oraz wyników badań naukowych nad mediami. Celem było również zaznajomienie uczestników z najnowszymi osiągnięciami technicznymi i metodycz-

nymi w zakresie technologii informacyjnej poprzez prezentacje i udział w Międzynarodowych Targach Poznańskich „Infosystem”, „Multimedia” i „Poligrafia”.

Symposium trwało cztery dni, z czego ostatni dzień przeznaczono na zwiedzanie tychże targów. Program konferencji obejmował obrady plenarne w pierwszym i trzecim dniu oraz w sekcjach problemowych koncentrujących się wokół węższych zagadnień związanych z mediami. Sekcja A obradowała pod hasłem „Edukacja medialna uczniów i nauczycieli”, w sekcji B natomiast poruszano problemy dotyczące „Mediów w reformowanej szkole”.

Na poznańską konferencję zjechało wielu naukowców z Polski, byli też goście z USA, a nawet z Filipin. Wystąpienia dotyczyły szeroko pojętych mediów, które prof. W. Strykowski określił jako „wszelkie pośredniki w przekazywaniu informacji i edukacji”, a więc komputera, książki, ale także kredy i tablicy. To pojęcie przyczyniło się do urozmaicenia treści obrad i do wieloaspektowości podejmowanych tu problemów, trudnej niekiedy do ogarnięcia przez uczestników.

Obrady otworzył rektor UAM prof. Stefan Jurga, który życzył „owocnej konferencji, twórczej dyskusji i wybiegania w przyszłość”. Po nim głos zabrał specjalny gość — wojewoda Poznania, który w swoim długim przemówieniu zauważył brak polityków na sali konferencyjnej, którzy korzystają z mediów „często w sposób ułomny”. Część powitalną urozmaiciła także swoim wystąpieniem G. Ziółkowska, reprezentując ministra edukacji narodowej, oraz B. Zaleski — dyrektor Międzynarodowych Targów Poznańskich. Po części wstępnej rozpoczęły się wystąpienia zgodnie z programem obrad, który otrzymał każdy z uczestników wraz z wydawnictwem konferencyjnym pt. *Media a edukacja* oraz tezami referatów i komunikatów.

Ogółem było ponad dziewięćdziesiąt wystąpień, niemożliwe więc będzie ich całościowe omówienie, dlatego też autor ograniczy się do jego zdaniem najciekawszych odczytów oraz najważniejszych problemów, jakie poruszono w dyskusjach. W pierwszym dniu debata zatytułowana została „Edukacja i media w społeczeństwie informacyjnym”, miała ona charakter plenarny ze względu na ogólną problematykę referatów oraz osobistości, które je wygłaszały. Znaleźli się wśród nich: prof. Bolesław Niemierko (Uniwersytet Gdański), prof. Jacek Sobczak (UAM), prof. Stanisław Kowalik (UAM), prof. Marek

Gawrysiak (Politechnika Radomska), prof. Teodocia Alcoriza de Guzman (De La Salle University — Manila) z Filipin, prof. Jenny K. Johnson (University of Maryland) i prof. Wojciech Lipoński (UAM). Poruszano różne tematy, gość z Filipin zaprezentowała wizję społeczeństwa informacyjnego (*information society*)¹ z jego wyzwaniem i zagrożeniami, w trakcie referowania posługiwała się atrakcyjnie przygotowanym komputerowym programem prezentacyjnym. Zbigniew Kwieciński² wyodrębnił, cytując za autorami zachodnimi, dziesięć rewolucji, jakich jesteśmy obecnie świadkami. Wśród nich wymienić należy m.in. rewolucję informatyki i wiedzy, demograficzną, ekonomiczną, globalizmu i lokalizmu oraz ekologiczną. Na podstawie tych przemian należy ustalić zadania nowej edukacji zwłaszcza w szkołach: kształcenie na rzecz demokracji i wielokulturowości, piękna i kultury estetycznej, kształcenie do pracy nad sobą itp.

Ciekawe wystąpienie miał prof. J. Sobczak, który mówił na temat granic prawnych i wolności w środkach masowego przekazu³. Poruszył temat wolności w mediach, starając się jednocześnie przedstawić to pojęcie w ujęciu różnych dziedzin wiedzy, dowodził, iż wolność wyrażania własnej opinii w środkach przekazu jest koncepcją anachroniczną, którą już dawno uregulowano prawnie w państwach Europy Zachodniej. Obecnie przed jego rozwiązaniem stoją państwa byłego bloku komunistycznego oraz byłego ZSRR. Kraje chcące należeć do Unii Europejskiej będą musiały stworzyć własne podstawy prawne dotyczące systemów medialnych, proces ten będzie nadzorowany przez Trybunał w Strasburgu. Mówca nie szczędził słów krytyki pod adresem polskich mediów za nieeuropejski sposób wyrażania się o osobach sprawujących władzę w naszym kraju. Referat ten został wygłoszony w sposób niezwykle ciekawy i błyskotliwy, ton referenta wykazywał, iż jest on przekonany o słuszności swych tez.

Metatechniczne spojrzenie na media elektroniczne w edukacji zaproponował prof. M. Gawrysiak, termin **metatechnika** w jego rozumieniu oznacza „sposób na technikę poprzez technikę i poza technikę”, techniczno-organizacyjny wymiar edukacji prowadzi do

---

¹ T. A. de Guzman, *Spoleczeństwo informacyjne: wyzwania, możliwości i problemy*, [w:] *Media a edukacja. II Międzynarodowa Konferencja*, Poznań 1998, s. 621.

² Z. Kwieciński, *Wizja przyszłości a zmiany w edukacji*, [w:] *Media a edukacja...*, s. 19–24.

³ J. Sobczak, *Granice prawne wolności środków masowego przekazu w społeczeństwie informacyjnym*, [w:] *Media a edukacja. Program i tezy*, Poznań 1998, s. 22.

widzenia szkoły i procesu edukacji jako przepływu informacji, informacje te tworzy sam nauczyciel lub uczeń na podstawie określonych danych. Proces komunikacji według tegoż powinien polegać na pobieraniu, a nie dostarczaniu informacji. Komunikacja oparta na dostarczaniu wiedzy (informacji) uczniom odpowiada pracy komputera, który zapisuje pliki na czystych dyskietkach, gotowy program jest odpowiednikiem umysłu ucznia. Taka metoda dydaktyczna nazwana została przez referującego **komputacjonalistyczną**, przeciwstawia się jej konstruktywizm, a więc budowanie wiedzy własnej. Temat przedstawiony przez prof. M. Gawrysiaka był ciekawy, jednak użycie terminologii technicznej oraz autorskich neologizmów wpłynęło ujemnie na jego odbiór i zrozumienie przez uczestników konferencji.

Interesujący był także referat mgra Piotra Frydryszka — prezesa Stowarzyszenia Radia Publicznego w Polsce — dotyczący edukacyjnej funkcji radia. Mottem jego wystąpienia była trawestacja biblijnej sentencji „na początku było słowo, a słowo to radio”, wypowiadał się między innymi na temat możliwości radia jako medium użytecznego w edukacji oraz jego społecznych uwarunkowań.

Jenny K. Johnson prezentowała nie znaną u nas jeszcze formę kształcenia za pomocą poczty głosowej, która umożliwia indywidualizację nauczania, może być wykorzystywana do nauczania na odległość. Referat opisywał projekt kursu opartego na poczcie głosowej oraz wymagania techniczne niezbędne do wprowadzenia takiego systemu.

O negatywnym wpływie mediów poprzez manipulowanie informacją, globalizację informacji, zagrożenia społeczne, psychiczne i wychowawcze oraz agresji w mediach i muzyce techno mówił prof. S. Juszczak (Uniwersytet Śląski). Efektem oddziaływania współczesnych mediów na społeczeństwo jest młodzież „frugo” w wieku 14–15 lat, tzw. Cool — człowiek obojętny na wszystko, „netizen”, czyli obywatel Internetu, oraz coraz częstsza przemoc, której jesteśmy świadkami na co dzień. Aby rozwiązać problemy opisane powyżej, należy według referującego uczyć się wykorzystywać media do właściwych celów, unikając negatywnych wpływów.

O wykorzystywaniu mediów w wychowaniu fizycznym i olimpijskim oraz kryzysie ideałów sportowej walki mówił prof. W. Lipoński, znany propagator idei pedagogiki olimpijskiej Pierra de Coubertina. W referacie swym ukazał media jako środek niszczący tradycyjne

wartości wychowawcze w sporcie, a zarazem jako narzędzie mogące je upowszechniać⁴.

Obrady w drugim dniu konferencji podzielono na dwie sekcje. W sekcji A, jak już wspomniano, zajmowano się wykorzystywaniem mediów do celów edukacyjnych przez nauczycieli i uczniów. Prof. Kazimierz Wenta zaproponował zmianę nazwy przedmiotu „techniczne środki nauczania” na „edukację medialną”. Można stwierdzić, iż większość referatów tu wygłoszonych dotyczyła badań i koncepcji edukacji medialnej na różnych poziomach kształcenia. Przedstawiano różne formy wykorzystywania mediów w sporcie, w nauczaniu początkowym, w kształceniu przyszłych nauczycieli, a także sposoby wykorzystywania niektórych środków medialnych przez nauczycieli i uczniów określonych specjalności. Sekcja B gromadziła osoby zainteresowane zastosowaniem mediów w reformowanej szkole oraz edukacją zdalną, m.in. przyszłych lekarzy i oficerów Wojska Polskiego.

W trzecim dniu zjazdu na uwagę zasługiwał cykl referatów o wspólnym tytule „Książka w świecie mediów elektronicznych”, wśród referentów znalazła się prof. Jadwiga Kołodziejska z Biblioteki Narodowej, w swoim wystąpieniu omawiała relację pomiędzy trzema zjawiskami naszego życia: książką, edukacją i demokracją. Była też mowa o kryzysie czytelnictwa w Polsce, kryzysie języka ojczystego, który podzieliła na telewizyjny i uliczny, a także o problemie często poruszonym na łamach czasopism bibliotekarskich, czyli zastąpienia słowa drukowanego innym nośnikiem elektronicznym. Poruszono także rolę biblioteki jako miejsca kompensującego wszystkie aspekty związane z edukacją.

O miejscu Galaktyki Gutenberga w świecie multimedialnym traktował referat prof. Józefa Skrzypczaka (UAM)⁵. Autorem tego pojęcia jest McLuhan — oznacza ono zjawiska związane z książką drukowaną w aspekcie kulturalnym. „Multimedialny Wszechświat nie jest antytezą Galaktyki Gutenberga, lecz jego ewolucją i kontynuacją” — to podstawowa teza tego wystąpienia. Broniąc słowa mówionego i drukowanego, stara się znaleźć drogę egzystencji komunikacji słownej i medialnej, proponując wykorzystanie jako nośnika

---

⁴ W. Lipoński, *Media a zaniedbania wychowania fizycznego i olimpijskiego*, [w:] *Media a edukacja...*, s. 153-161.

⁵ J. Skrzypczak, *Miejsce Galaktyki Gutenberga w multimedialnym wszechświecie*, [w:] *Media a edukacja...*, s. 51-57.

wielkonakładowej prasy, dla celów edukacji medialnej zajmującej się przekazem werbalnym i drukowanym.

Na temat digitalizacji archiwów polskich w Internecie mówił mgr Marek Tytko (Wyższa Szkoła Pedagogiczna, Kraków)⁶. Umieszczenie baz danych archiwów polskich w Internecie ma podstawowe zalety: trwałość i dostępność społeczeństwa do treści niekiedy bezcennych dokumentów.

Oprócz przytoczonych tu wystąpień było jeszcze wiele ciekawie zaprezentowanych referatów, jak również takich, które nie wniosły wiele nowego w dotychczasowy stan wiedzy na temat mediów. Jednym ze zgrzytów na opisywanej konferencji było wystąpienie prof. Włodzimierza Sobkowiaka, który omawiając elektroniczne słowniki i encyklopedie, stwierdził, iż „trudno wysławić się w języku polskim”. Słowa te wywołały szmer niezadowolenia wśród słuchaczy, profesora nie może tłumaczyć fakt, iż jest on anglistą, a referat swój wygłaszał i opublikował⁷ dotychczas w języku angielskim.

W czasie trwania obrad doszło do dwóch plenarnych dyskusji, taki stan rzeczy miał miejsce z powodu dużego obciążenia wystąpieniami i wąskich ram czasowych, co zresztą było główną wadą tego zjazdu. W trakcie pierwszej z nich dyskutowano na temat faktycznego wpływu muzyki techno na młodego człowieka pojawiły się głosy twierdzące, że taki rodzaj muzyki wywołuje agresję w młodym człowieku poprzez impulsywne tempo (ok. 166 taktów na minutę, rock and roll ok. 50 taktów na minutę); przeciwna opcja dowodziła, iż taniec od wieków wywoływał w ludziach różnego rodzaju stany emocjonalne, czasem agresję (wojownicy indiańscy przed pójściem do walki odprawiali taniec wojenny, aby wprowadzić się w trans).

Innym tematem dyskusji były media w sporcie wywołane referatem W. Lipońskiego. Pojawiło się wiele głosów polemizujących z tym referatem, który w „czarnych kolorach” zarysował rolę mediów w sporcie, przytaczano na dowód m.in. programy telewizyjne Włodzimierza Szaranowicza propagujące masowo koszykówkę.

Na forum dyskutowano także o potrzebie kształcenia medialnego rodziców, aby mogli zapobiegać dotarciu dzieci do nie cenzurowanych informacji pornograficznych, szerzących przemoc czy subkultury rasistowskie. Prof. Bogdan Siemieniecki wystąpił z propozycją utworzenia

⁶ M. Tytko, *Archiwum wirtualne*, [w:] *Media a edukacja...*, s. 595–610.

⁷ W. Sobkowiak, *Electronic dictionaries and encyclopedias — promises and dangers*, [w:] *Media a edukacja...*, s. 543–556.

listy dyskusyjnej, na forum której można będzie wymieniać doświadczenia i prezentować wyniki badań związane z edukacją medialną. Propozycja ta nie znalazła jednak odzewu wśród zebranych.

Prof. Wojciech Skrzydlewski (UAM) zwrócił uwagę na szum terminologiczny, jaki zarysował się w trakcie wystąpień, które bardzo często operowały słowami „komputer”, „media” i „multimedia”, jego zdaniem należałoby tę sprawę uregulować jednoznacznie.

Prof. Maciej Sysło (Uniwersytet Wrocławski) zauważył zbyt małą liczbę referatów na temat kształcenia nauczycieli w szkołach wyższych.

Na koniec głos zabrał prof. W. Strykowski, który wyznał, iż konferencja ta ogarnęła zbyt szeroki obszar naukowy, co ujemnie wpłynęło na jej zasadniczy cel, jakim był według profesora wynik prac badawczych na temat użycia mediów w uczeniu się oraz metody stosowane w takich badaniach. Zaznaczył też, że następne sympozjum w tym cyklu odbędzie się prawdopodobnie za dwa lata, ze względu na ogromny wysiłek organizacyjny i koszty, na pokrycie których nie wystarczało wpisowe w wysokości 600 zł.

Strona organizacyjna II Konferencji była przygotowana bardzo sprawnie i atrakcyjnie. Organizatorzy zapewнили uczestnikom ucztę, zarówno gastronomiczną, jak i duchową w postaci udziału w spektaklu teatralnym pt. *Pierwsza młodość* z Anną Seniuk i Zofią Saretok oraz zwiedzanie poznańskiej starówki *by night* z mgr. Mariuszem Kąkolewiczem w roli przewodnika. Sprawność organizatorów przejawiała się w przestrzeganiu ram czasowych przeznaczonych dla referującego, niestety tu można mieć do nich żal, iż nie przeznaczyli więcej czasu na wystąpienia połączone z prezentacją programów komputerowych, jak również nie zapewnili szybszych komputerów, które kilkakrotnie zawodziły.

Te niedociągnięcia nie mogą jednak zatrzeć pozytywnego wrażenia, jakie pozostało po tej konferencji, organizatorom należą się słowa uznania za prężną organizację, ale jak stwierdził prof. W. Strykowski, „w Poznaniu nie można robić czegoś, co nie byłoby na poziomie”.